

ד. 1) בית שעבדו אותו בעבודה זרה וחרב, מה דין עפרו ואבניו, ומדוע? ומה הדין היכא דרק בנאוהו לצורך עבודה זרה ואכתי לא עבדוהו? וכיצד ינהג בגוונא דכותל זה היה משמש אף לביתו? 2) מה דינה של אבן שחצבה או זקפה כדי לעבוד לה ואכתי לא עבד לה? 3) באר את דברי ר' אמי "זהו שסייד וכייד בגופה של אבן!"

ה. 1) המגרע אילן או מפסלו לשם אשירה, מה דין האילן והתוספת? והאם יש אפשרות לבטלה, וכיצד? 2) המשתחוה לאילן, מה דין האילן והתוספת, ומדוע? 3) אילן שהעמידו תחתיו עבודה זרה, האם אף הוא דינו כאשירה? והאם אף היכא דלא נטעו אדעתא דהכי דינה שונה, ומדוע? 4) הרואה אילן סתם, האם יש לו לחוש שהוא של אשירה?

ו. 1) מה הוא "צילה" של אשירה, ומה הוא "צל צילה", והאם שרי ליהנות מהן, ומדוע? והאם בצל ההיכל הדין שונה, ומדוע? 2) מה דינו של העובר תחת אשירה, ומדוע? והאם יש אופן דמותר לעבור תחת אשירה, ומה טעם החילוק? 3) האם שרי לזרוע תחת אשירה, ומדוע?

ז. 1) הנוטע יחור או אגוז של ערלה, מה דין הגידולים, ומדוע? והאם בגידולי טבל הדין שונה, ומדוע? 2) מה דעת ר' יוסי ור' אליעזר גבי שדה שנזרבלה בזבל של עבודת הכוכבים, ומדוע? 3) שאור של חולין ושל תרומה שנפלו לתוך העיסה וחימצוה, מה דין העיסה, ומדוע?

ח. (1) הנוטל עצים מאשירה והסיק בהם תנור ואפה בהן פה, מה דין התנור, ומה דין הפת? וכיצד ינהג בגוונא דהפת התערבה באחרות? והאם בתערובת יין נסך הדין שונה, ומדוע? (2) כיצד הדין בחבית יין נסך שהתערבה בחביות מותרות? והאם בגוונא שנפל יין נסך לבור הדין שונה, ומדוע? (3) המשפה עבודת כוכבים, מה דין העבודת כוכבים, ומה דין השפאין, ומדוע? ומה דין שברים של עבודת כוכבים?

ט. (1) המוצא אבנים בצד מרקוליס או במרחק ממנו, האם אבנים אלו נמי נאסרים בהנאה, ומדוע? (2) מה הוא לשון "מרקוליס", ומה ההכרח לבאר כן? (3) גויים שחיפו דרכים באבני מרקוליס, האם שרי ליהנות מהן, ומדוע? וכיצד הדין היכא דישראל חיפה בהן דרכים, ומדוע? (4) האם מותר לקנות מכומר חתיכות של שעה, והאם לקנות ממנו נרות שדלקו לפני עבודת כוכבים הדין שונה, ומדוע?

י. (1) האם שרי להתלוע או לזהם אילן במועד או בשביעית (פרט), ומדוע? (2) האם שרי להשקות נטיעות בשביעית, ומה הדין שלושים יום קודם ראש השנה, ומה טעם החילוק? (3) מה הוא גדר "כעין פנים" אליבא דרב, ואיזה דין חידש רב משום זה הגדר?

יא. (1) השוחט חגב לעבודה זרה, האם החגב נאסר משום תקרובת, ומדוע? (2) הזורק מקל לפני עבודת כוכבים, האם המקל נאסר משום תקרובת ומדוע? ומה הוקשה לגמ' מדין זה אמתינין דאבני מרקוליס, וכיצד יישבו? (3) מה דינו של הזובח בעלת מום לעבודת כוכבים, ומדוע?

יב. (1) מה דרשינן מדכתיב "ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים"? (2) המוצא בראש מרקוליס מעות כסות או כלים, מה דינם (פרט), ומדוע? ומה הדין היכא דמצא עליו פרכלי ענבים או יין ושמץ, ומדוע? (3) מה דין דברים הנמצאים לפני הקילקלי של עבודת כוכבים, ומדוע? ומה דינם היכא דנמצאים מחוץ לקילקלי (פרט), ומדוע? (4) עבודת כוכבים שהיתה לה מרחץ, או שהיה לה שותפות במרחץ, האם שרי לרחוץ בה?

יג. 1) כלים המשמשים בהם לעבודת כוכבים, ממתני נאסרים, ומנין? 2) גוי או ישראל שעשו עבודת כוכבים ולא השתחוו לה, האם נאסרת, ומנין?
3) מנין שיש ביטול לעבודת כוכבים? 4) כיצד יש לנהוג בעבודת כוכבים של ישראל ומנין? 5) באר את ספק רב המנונא גבי ריתך כלי לעבודת
כוכבים! ומדוע הסתפק דווקא על אופן זה?

יד. 1) כלים או אוכלין שעשאו עבודת כוכבים, האם מהני להו ביטול לאפוקי מידי טומאה, ומדוע? והאם בכלים ואוכלים שהם משמשי עבודת
כוכבים הדין שונה, ומדוע? 2) הכהנים שעבדו בבית עבודה זרה, או במקדש חוניו, האם מותרים לעבוד בבית המקדש, ומדוע? והאם בכלים
שהשתמשו בבית חוניו הדין שונה, ומדוע? 3) האם אבני המקדש שחיללום הפריצים מותרים לגבוה או להדיוט, ומדוע? 4) מה הם דינרי
הדריינא וטיריינא, ומה דנו בהם?

בהצלחה!

תשובות למבחן עבודה זרה מו נב

- א. (1) היכא דמעיקרא נטעם לכך, כולי עלמא מודו דהזרעים והירקות אסורים. והיכא דנטעם ואחר כך עבדם, לרבנן הזרעים והירקות שרי, ולר' יוסי בר יהודה ילפינן מקרא דאף בכהאי גוונא הזרעים נאסרו. והעובד בכל גווני בסייף, דהא בני נח הוזהרו על העבודה זרה וכל מיתתה האמורה בהם היא סייף. והאי ברייתא דמבואר בה דהזרעים נאסרים וקתני לה דומיא דהר שלא נטעו מעיקרא לכך, על כרחך דר' יוסי בר יהודה היא דאף בכהאי גוונא אסור לזרעים.
- (2) נחלקו בה בני ר' חייא ור' יוחנן, חד אמר דמותרות, דילפינן בצד השווה מבעלי חיים בעלי מומים שהשתנו מברייתן וזר, או מאילן יבש שהשתנה מברייתו [ואיירי שעלה מאיליו, או נטעו גרעין], ובעלי חיים תמימים, דמה להצד השווה שלהם דאין בהם תפיסת יד אדם. וחד אמר דאסורות, דלהכי כתיב שקץ תשקצנו.
- (3) ישראל שזקף לבינה והשתחוה לה, אין לה ביטול עולמית. ואם רק זקף ולא השתחוה, תליא בפלוגתא דר' ישמעאל ור' עקיבא לקמן אם עבודה זרה דישאל נאסרת אף קודם שעבדה. אבל אם גוי השתחוה לה, כיוון דהישראל גילה דעתו שרוצה לעבודה, לא אמרינן דאין הגוי אסור דבר של הישראל, והלבינה נאסרה. והיכא דזקף ביצה וגוי השתחוה לה, איבעיא לחוקיה האם דמי ללבינה, או דלמא דכיוון דלא מינכרה זקיפתה, לא דמי ללבינה.
- ב. (1) בעי רמי בר חמא, האם יש איסור נעבד אף במחבר כי היכי דיש איסור נעבד בבעלי חיים. או דלמא, דאלוהיהם על ההרים סתמא כתיב ואפילו גבי גבוה. ואף אי נימא דאיכא איסור נעבד, אכתי יש מקום להסתפק האם דווקא גבי קרבן איכא איסור, או אף על מכשירי קרבן כגון אבן המזבח נאמר האיסור.
- (2) רבא דרש מדכתיב בית ה' אלוקיך, דאתנן אסור אפילו לבנין הבית ואתי למימר דלא רק לקרבן נאסר אלא אף למכשירי קרבן. ואפשר לדרוש "בית ה' אלוקיך" דקאי על עצם האתנן דאם נתנה לו בית נמי אסור משום אתנן ואפילו שהוא מחובר, וביארו התוס' דקאי על בית חצוב, דאילו בית הבנוי לא חשיב מחובר אלא תלוש. ועוד כתבו, דאיכא למימר דקאי על נתן לה עצים מחוברין, דאסור להקדישם. ומאן דהתיר אתנן מחובר דיליף מנעבד דלא אסרה תורה מחובר, ידרוש דבית ה' אלוקיך אתי למעט פרה אדומה שאינה באה לבית ה', או לרבות איסור לריקועי זהב לבית קודשי הקדשים.
- (3) לענין נעבד הוא בעיא דרמי בר חמא. וכתבו התוס' דמדאורייתא וודאי שרי, דהא אף אתנן אינו אסור היכא דהשתנה, ומדרבנן הוא דאיבעיא ליה. ולענין נרבע, היכא דעיברה ואחר כך נרבעה, כולי עלמא מודו דאכתי באיסור נרבע קאי ולא מהני ליה השינוי. ולחד לישנא בגמ', הוא הדין לענין נעבד דיש לפשוט לספיקו דרמי בר חמא דאסור. ולחד לישנא, שאני נרבע דאף מעיקרא היה שור ורק דשא היא דאחידא באפיה. וכתבו התוס' דלענין אתנן יש מקום לומר דאדרבה, לידה חשיב שינוי משום דמעיקרא לא התכוון שהניפחא נמי יהיה בכלל האתנן.
- ג. (1) היכא דנטעו מעיקרא להכי, כיוון דנאסר בהנאה לכתחילה אין ליטול ממנו לולב. ואם לא נטעו מעיקרא להכי, אליבא דר' יוסי בר יהודה, נמי פשיטא דאסור לכתחילה לנטלו. אבל לרבנן דהתירוהו בהנאה, בעי ריש לקיש, דאם תמצא לומר דאסור נעבד מחובר למזבח, האם אף למצוה אסור או לאו. וכתבו התוס', דהיכא דעבר ונטלו שפיר יצא, דהא מצוות לאו ליהנות ניתנו.
- (2) לענין כיוסו הדם דעת רב פפא דאין דיחוי אצל מצוות ואם כיוסו הרוח וחזר והתגלה, חייב לחזור ולכסות. ואיבעיא לן האם רב פפא סבר דאין דיחוי אף לקולא, ואשירה שביטלה כשרה לכתחילה למצוה, או דרק לחומרא סבר דאין דיחוי. וכתבו התוס' דהני מילי גבי אשירה דאין ביד הישראל לבטלה, אבל כל דיש ביד הישראל לתקנה, כגון למעט הענבים מן ההדס, אמרינן דאין דיחוי.
- (3) היכא דהשתחוה לבבואה הנשקפת במים, בין במעיין ובין במים התלושים שבכלי, אין המים נאסרים. אבל אם השתחוה למים עצמם, אם הם בכלי, אסורים אף להדיוט דהא תלושים הם. ואם השתחוה למעיין, באופן שהמעיין יצא משדותיו ואינו יוצא חוץ לשדהו, איבעיא לרבה האם כוונתו למים, וכיון דאלו המים הלכו, אין לאסור שאר המים, או דכוונתו למרוצת המים, וכל המים נאסרו לגבוה [אם תמצא לומר דנעבד מחובר אסור לגבוה].
- ד. (1) אם הוא של גוי וישראל לא עבדה מעולם, דינה כעבודה זרה שהשתברה מאיליה דאיכא למאן דאמר דבטלה מאיליה. ואם ישראל עבדה או דהישראל עשאה או דהגוי השתחה לכל אבן ואבן שבה, נאסר הוא בהנאה. ואף גזרו עליו טומאה. ונחלקו רבנן ור' עקיבא בגדר טומאתה. דרבנן סברו דמטמא רק במגע כשרץ, דהא כתיב "שקץ תשקצנו", ור' עקיבא סבר דמטמא אף במשא כנידה, דהא כתיב "תזרם כמו דוה". ואם היה כותלו משותף לבית עבודה זרה, אסור לבנותו אלא צריך לכנוס ארבע אמות לתוך שלו, ובנותר יעשה בית הכסא לתינוקות שאינם צריכים צניעותא, או יעשה לה מחיצה דהיזמי והיגי.
- (2) אבן שחצבה לצורך עבודה זרה נאסרת אף אם לא עבדה. וכתב רש"י דהיינו למאן דאמר דעבודת כוכבים דישאל נאסרה אף אם לא עבדה. ואם רק זקפה, כתבו התוס' דאינה נאסרת בלא השתחויה, משום דלא הוי מעשה חשוב כחציבה. אבל כתבו דלמאי דכתב רש"י דמתניתין סברה דעבודה זרה דישאל אסורה אפילו לא עבדה, אף זקפה נאסרה (מהר"ם).
- (3) מסקינן דאתי למימר דאף היכא דסייד בגופה של אבן, סגי ליטול מה שהניח.
- ה. (1) אם נתכוון לעשות את כל האילן עבודה זרה, כיוון דעשה מעשה בגופו, כל האילן נאסר בהנאה כדין אשירה. אבל אם התכוון רק לעבוד את הגידולין, האילן מותר והגידולין אסורים. [ויש צד בגמ' דלר' יוסי בר יהודה כל האילן נאסר]. וכתבו התוס', דהני מילי היכא דכבר השתחוה לה, אבל בלא השתחויה כיון דהוא מחובר בקרקע לא מהני גידוע גרידא. ויש אפשרות לבטלה על ידי שיטול את מה שהחליף. ואף אם הרכיב והבריך מהני ליטול את מה שהחליף.
- (2) לדעת שמואל התוספת נאסרת. ומסקינן דהיינו אליבא דר' יוסי בר יהודה דנטעו ואחר כך עבדו נמי נאסר, אבל לרבנן אינו נאסר אלא על ידי מעשה דגידוע. אבל האילן גופיה שרי. ולדעת רב אשי, כולי עלמא מודו דהתוספת אסורה, ור' יוסי בר יהודה ורבנן באילן גופיה פליגי, דר' יוסי בר יהודה יליף דאף האילן אסור מדכתיב "ואשריהם" בלשון רבים. ורבנן סברו, דכיוון דכתיב "ואשריהם תגדעון", משמע דרק הגידוע אסור.
- (3) לדעת תנא קמא, אף היא חשיבא אשירה. ולדעת ר' שמעון אינה אסורה אלא העבודה זרה שתחתיו. וכתבו התוס', דאף לרבנן דנטעו ולבסוף עבדו אינו נאסר, הכא רבנן אסרוהו כל דיש תחתיה עבודת כוכבים דנראה כאילו נטעה מעיקרא לכך.
- (4) לדעת רב כל דהכומרין יושבים תחתיה ואין טועמין מפירותיה, בידוע שהיא אשירה, אבל בלאו הכי אין לחוש. ודעת שמואל, דאפילו אי אמרי פירות אלו לבי נצרפא, חשיב אשירה.

1. (1) צל האשירה הוא הצל שאורכו כנגד גובהו של אילן שהוא עב וחשוך. וצל צילה הוא הצל הנמשך יותר ממידת גובהו, כגון בשעת שחרית וערבית, והוא דק וקלוש. ומסקינן דאפילו מצל צילה של האשירה אסור ליהנות משום עבודה זרה. אמנם בצל ההיכל דינו שונה, משום דצילו לתוכו עשוי ולא לצל שאחריו. אי נמי, משום חומרא דעבודת כוכבים הוא.
- (2) מבואר במתניתין דהעובר תחת אשירה, נטמא. ואמרינן בגמ', דאי אפשר דליכא התם תקרובת, ור' יהודה בן בתירא היא דתקרובת הוקשה למת לענין טומאה. וכתב רש"י, דהאי טומאה מדרבנן היא והאי קרא אסמכתא בעלמא היא. ומשום הכי קאמרה מתניתין דאם היתה גזולת את הרבים אין העובר תחתיה נטמא. ואם ליכא דרכא אחרינא קצרה כדרך האשירה, מותר אף לכתחילה לעבור דרכה. אמנם באדם חשוב יש לו לעבור במרוצה אפילו דליכא דרכא אחרינא.
- (3) לדעת רבנן שרי לזרוע ירקות תחת האשירה דווקא בימות הגשמים שהאילן מזיק לירקות דמעכב החמה מלבוא עליהם, ואף דיש הנאה בבניה הנושרת מהאילן, מכל מקום סברו רבנן דזה וזה גורם מותר, דהא אף הקרקע דהיתר נמי גורמת לו ליגדל. אי נמי סברו רבנן, דזה וזה גורם אסור, ושאי הכא דיצא שכר הנביה בהפסד הצל. אבל לא בימות החמה דאדרבה הצל טוב להם. וחזרת אסור אף בימות הגשמים, משום דהצל יפה לה לעולם. ולדעת ר' יוסי אסור אף בימות הגשמים משום הנביה, דסבר זה וזה גורם אסור. ולמאי דמסקינן בסוף סוגיין, לר' יוסי זה וזה גורם שרי, ואף בימות החמה שרי, ולדבריו דרבנן קאמר.

2. (1) הנוטע יחור, כיוון דאין בו קדושת שביעית, שרי לכתחילה לנוטעו. אבל אגוז גופיה אסור לנוטעו, ואם עבר ונטעו, דעת ר' יוסי דאם הבריכו באילן אחר גידוליו מותרים משום דזה וזה גורם שרי, וכתבו התוס', דבלא הברכה ליכא למימר דהקרקע והאילן גרמו והי זה זה גורם, משום דאגוז וקרקע שני עניינים הם. ולא דמי לגידולי טבל דמותרים, דהתם כיוון דאסור הוא באכילה, אין על הגידולין שום איסור, ולא דמי לערלה דאסור בהנאה, ולהכי גידוליו אסורים.
- (2) מסקינן דר' יוסי גופיה סבירא ליה דזה וזה גורם שרי, וכדקאמר גבי אגוז של ערלה, וגבי מפרר וזורה לרוח. ולדבריו, שדה שנודבלה בובל של עבודת כוכבים, בגוונא דהובל אינו בעין והוי רק זה וזה גורם והשדה מותרת. ולדעת אביי, סבר ר' אלעזר דזה וזה גורם אסור, ויש להוסיף את השדה עד שיכלה ממנה שבח הובל. והכי מוכח מדקאמר ר' אלעזר גבי שאור של חולין ותרומה שחיצו עיסה, ועיין בתשובה הבאה.
- (3) באופן שאין בכל אחד מהם כדי לחמץ בפני עצמו, דעת ר' אליעזר דאולינן לעולם בתר האחרון. וקאמר אביי דהיינו דווקא היכא דקדם וסילק האיסור, אבל אם לא סילק את האיסור חשיב זה וזה גורם ואסור. ולדעת חכמים, רק בגוונא דיש באיסור כדי לחמץ בפני עצמו אסור. והיה מקום לומר דר' אליעזר סבר דלעולם אולינן בתר האחרון ולא אמרינן דזה וזה גורם אסור.

3. (1) אם התנור חדש שעל ידי ההיסק נשלם תיקונו, התנור יותן. ואם כבר נשלם תיקונו, יוצן. ואם אפה בו פת, הפת אסורה בהנאה. והיכא דהתערבה באחרות, לדעת ר' אליעזר מהני שיוליך הנאה לים המלח, והביאו התוס' בשם רש"י דהיינו הנאת עצים, ולתוס' היינו הנאת פת. ולדעת רבנן אין פדיון לאיסורי הנאה ולא יהני להוליך הנאה לים המלח. ובתערובת יין נסך נחלקו רשב"ג ורבנן אי מהני למכור לגוי חוץ מדמי יין נסך שבו. והביאו התוס' מהירושלמי דהתם דווקא היתר רשב"ג משום דאין חשש שישראל יחזור ויקנהו מן הגוי.
- (2) לדעת ר' אדא בר אהבה, בחבית כיוון דאיכא לאיסורא בעיניה, לא מהני להוליך הנאת החבית האסורה לים המלח. ולדעת ר' חסדא אף בחבית מהני אליבא דר' אליעזר. אמנם אסור לו לשתותם, אלא ימכרם לגוי או לכביסה. ובתערובת יין נסך דנחלקו רשב"ג ורבנן אי מהני למכור חוץ מדמי יין נסך שבו, כתב רש"י דתרווייהו אליבא דרבנן דאמר דאין פדיון לעבודת כוכבים, דהכא שמוכרו חוץ מדמי יין נסך שבו אינו נהנה מאיסורי הנאה.
- (3) היכא דהגוי שיפן לצורכו, העבודת כוכבים בטלה וכן השפאין מותרים. ואם שיפה לצורכה, העבודת כוכבים לא בטלה, ולענין השפאין נחלקו ר' הונא ור' חייא האם מותרים או לאו. ואם ישראל שיפן, אין העבודת כוכבים בטלה. ולענין שברים, אמרינן בגמ' דנחלקו בה רב ושמואל, ויסוד פלוגתייהו האם עובדין לשברים או לאו. וכתב רש"י דהיינו דווקא בנשתברו מאיליהם, ורק היכא דגוי שברן אמרינן לעיל דאין צריך ביטול. והתוס' כתבו דסוגיין איירי בדרבן להשתבר. ואי בעית אימא דנחלקו בעבודת כוכבים של חוליות דיכול הדיוט להחזירם.

4. (1) היכא דידוע דנפלו ממנו, אפילו אבן אחת אסורה. ואם יש להסתפק אם נפל ממנו, לדעת רבנן אינן אסורות. ולדעת ר' ישמעאל, אם הם שתי אבנים, רק בתפיסה אחת אסורות. ולרש"י היינו בתוך ד' אמות וליכא גובה מפסיק ביניהם, ואיכא למימר דממנה נפלו. ואם הם שלשה, אפילו זה בצד זה, אמרינן דהוא מרקוליס קטן ואסור אפילו בשתי תפיסות. והתוס' כתבו, דאף בשתי היכא דרחוק ד' אמות לא אמרינן דממנו נפלו, אלא תלינן במרקוליס קטן, אמנם הני מילי בתפיסה אחת, אבל בשתי תפיסות רחוק הוא לומר דשתי אבנים הם מרקוליס, ודווקא בשלשה יש לחוש למרקוליס קטן בצד מרקוליס גדול.
- (2) מרקוליס הוא לשון חילוף שבח, ועל כרחך דהכי פירושו, דאי נימא דשמו הוא מרקוליס, כיצד הותר לומר את שמו, הא כתיב ושם אלוהים אחרים לא תזכירו.
- (3) איכא רבנן דאסרו משום דסברו דהוי תקרובת דאין לה בטלה עולמית, ואיכא רבנן דשרו, משום דלא חשיב תקרובת אלא בעבדי עבודה כעין פנים. והיכא דישאל חיפה בהן, לא מהני להתירן דהא אין ישראל מבטל עבודת כוכבים.
- (4) מותר לקנות ממנו, משום דאינו נוי וכן לא הוי תקרובת דהא אין מקריבין שעה לפני המזבח, וכן משום הקדש אין לאוסרו, דאין הקדש לעבודת כוכבים. וכן נרות שדלקו אפילו אי נימא דחשיבי נוי, מכל מקום כיון דכיבן הוי ביטול.

5. (1) בשביעית התיירו משום דרק עבודת קרקע נאסרה, והני עבודות לאוקמי אילנא הוא ושרי, והיכא דעשוי רק לאברויי, אסור. אבל במועד דאסרו כל מלאכה דטירחא, אין התר לזהם ולהתליע. ואם הוא דבר האבד כתבו התוס' דשרי. אי נמי, כיוון דהוא טירחא יתירתא, אף דבר האבד אסור.
- (2) בשביעית מבואר דאסור, אבל בל' יום קודם ראש השנה שרי. וכתב רש"י דאף דאסרו עבודת האילן ל' יום קודם ראש השנה, מכל מקום מדרבנן בעלמא הוא, והכא לא גזרו. והתוס' כתבו, דל' יום קודם ראש השנה מדאורייתא אסור, ומאי דהתירו השקאה איירי בשביעית בומן הוה דרבנן. אי נימא, השקאה מדאורייתא שרי ורבנן הוא דאסרו, והכא לא גזרו.
- (3) לדעת רב רק עבודה שהיא כעין פנים חשיבא עבודה לאסור אפילו שלא כדרכה, אמנם לא בעינן ממש כעין פנים, אלא אפילו זריקה המשתברת דמיא לזריקת דם חשיבא עבודה, ועל כן שבר מקל לפניה היכא דעובדין אותו במקל, חשיב עבודה וחייב.

יא. (1) לר' יהודה חשיב תקרובת ואסור, ולחכמים לא חשיב תקרובת. ומסקינן דאף דבעינן כעין זביחה, מכל מקום סבר ר' יהודה דכיוון דצוארו דומה לצואר בהמה, שפיר חשיב כעין פנים. ולרש"י נחלקו בכל עבודה זרה ואפילו אין עובדין אותה בחגב. ולתוס' איירי דווקא בעבודה זרה שעובדין אותה בחגב.

(2) אם עבודתה במקל זרק מקל לפניו, אם המקל נשבר דדמי לזריקה דהדם מתפזר על המזבח, חשיב עבודה כעין פנים והוי תקרובת ונאסר, אבל אם המקל לא נשבר, לא חשיב תקרובת. והוקשה לגמ' אמאי אבני בית קוליס נאסרו בהנאה, הא לא הוי זריקה המשתברת. ותיצו, דלמאן דאמר עבודת כוכבים של גוי משעשאה נאסרה, איכא למימר דהאבני בית קוליס עצמן הם העבודה זרה. ולמאן דאמר עד שעבדה, איכא למימר דכל אחת הוי עבודה זרה לעצמה ותקרובת לחברתה, ולטעם זה האבן האחרונה אכן אינה אסורה בהנאה. ורב אשי אמר דכל אחת נעשית עבודה זרה ותקרובת לעצמה.

(3) אם הוא מחוסר אבר, אינו חייב, משום דלא אסרה תורה אלא כעין פנים. אבל מום בדוקין שבעין וכדו', כיוון דלכני נח בממה לא חשיב מום, הוא הדין דחשיב עבודת פנים לענין עבודת כוכבים.

יב. (1) מדכתיב "ולא יזכרו" ילפינן לא תעשה למקריב בבמה בזמן איסור במות. ומדכתיב "עוד" ילפינן לאסור זביחה לעבודת כוכבים ואפילו אין דרכה בזביחה.

(2) המוצא מעות על מרקוליס באופן של גוי, חשיב תקרובת ואסור. [ולרש"י נוי הוא איסור בפני עצמו אף בלא דין תקרובת]. ואם היה תלוי בכיס על צוארו, לא חשיב נוי ושרי. וכן לענין כלים וכסות, דווקא באופן שהוא נוי נאסר, אבל כסות מקופלת ומונחת על ראשו, או כלי כפוי על ראשו דלא הוי נוי, אינו נאסר. ואם נמצא עליו פרכילי ענבים, באופן שבצרום לשם עבודת כוכבים הוי כזריקה המשתברת ונאסר. ואם יש בראשו יין ושמן, וודאי דאסור משום תקרובת דהא שפיר דמי לזריקה המשתברת.

(3) לפני הקילקלי לעולם חשיב תקרובת ואסור. וחוף לקילקלי רק דבר של נוי נאסר, ולרש"י אין איסורו משום תקרובת אלא משום נוי. והתוס' כתבו דנאסר משום תקרובת. והני מילי בשאר עבודה זרה, אבל בפעור שעבודתה דרך בזיון, אין נפקא מינה בין תוך הקילקלי לחוף הקילקלי, לעולם חשיב גבי דידיה תקרובת ואסור.

(4) היה לה מרחץ, שרי דווקא שלא בטובה. וביאר רש"י דהיינו באופן שאינו מעלה שכו. ואמרינן בגמ', דטובת עובדיה שרי. ובאופן רק יש לה שותפות, שרי בין בטובה ובין שלא בטובה. ואיכא מאן דאמר בגמ', דטובה דשרי היינו טובת אחרים, ושלא בטובה היינו שלא בטובת כומריין.

יג. (1) כלים המשמשים לעבודת כוכבים, כולי עלמא מודו דנאסרים רק משעה שהשתמשו בהם, דכתיב "אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגויים", ועל כרחק דלא קאי אמקומות, דהא אין המחובר נאסר, אלא קאי אכלים המשמשים דדוקא באופן שעבדו נאסרים.

(2) גוי שעשה עבודת כוכבים ולא השתחוה לה, לדעת ר' עקיבא אסורה מיד, דכתיב "פסילי אלוהיהם תשרפון באש" דמיד כשפיסלו נאסר. ולדעת ר' ישמעאל אינו נאסר, דהוקש אלוהיהם לכלים, דמה כלים נאסרים רק בשימוש, אף אלוהיהם נאסר רק בשימוש. וישראל שעשה עבודת כוכבים ולא השתחוה לה, לדעת ר' עקיבא אינה אסורה עד שישתחוה לה, דכתיב "ושם בסתר" עד שיעשה לה מעשה סתר. ולדעת ר' ישמעאל נאסרת מיד דסברא היא, דאם בגוי נאסרת רק משנעבדה, בישראל נאסרת מיד.

(3) או מדכתיב "פסילי אלוהיהם תשרפון באש", דילפינן דיש בכוחו לפסול אלוהיו. או מדכתיב "לא תחמוד כסף וזהב עליהם" ומאידך כתיב "ולקחת לך" ודרשינן לא תחמוד קודם ביטול, ולקחת לך אחר ביטול.

(4) עבודת כוכבים של ישראל טעונה גניזה, וילפינן לה מדכתיב "ושם בסתר". או מדכתיב "לא תיטע לך אשירה כל עץ אצל מזבח ה' אלוקייך", דכשם דמזבח טעון גניזה [או משום דאסור בהנאה, או ככל כלי שרת], כך אשירה טעונה גניזה.

(5) רב הונא הסתפק בכלי שנשבר דעל ידי השבירה פקעה טומאת עבודה זרה דידיה, האם כשריתכו וחברו דינו כשאר כלים טמאים שנשברו דאם תיקנן חזרות לטומאתם הראשונה, או דלמא כיוון דטומאת עבודה זרה הוי רק מדרבנן, לא אמרינן דחזרה טומאתו. והסתפק דווקא באופן זה, משום דתרתני איבעיא ליה, כיצד הדין בכל טומאות דרבנן, ואף אם תמצא לומר דלא חזרה טומאתו, דלמא עבודת כוכבים משום חומרא חמירא טפי ושוויהו רבנן כטומאת דאורייתא והדרא.

יד. (1) כלים ואוכלין שעשאו עבודת כוכבים, כיוון דיש ביטול לאיסורם, שפיר מהני ביטול לאפוקי מידי טומאה. אבל במשמשים דהוי תקרובת ואין להם ביטול, אם כלים אמרינן דכשם דמהני טבילה לטהרן מידי טומאה, כן נמי מהני ביטולם לטהרם מידי טומאה. אבל באוכלין דלא מצינו להם טהרה במקוה, אבעיא לן האם מהני ביטול לטהרם מטומאת עבודת כוכבים.

(2) כהנים שעבדו בבית עבודה זרה נאסרו לעבוד בבית המקדש, כמבואר להדיא בקרא דחזקאל. ואם עבדו בבית חוניו, אף אי נימא דלשם שמים נעשה, מכל מקום קנסום כיוון דבני דעה נינהו. ולענין כלים איבעיא בגמ' האם גם קנסינן להו, או דדוקא כהנים דיש להו דעה קנסום. ופשט רבי דאף הכלים נאסרו.

(3) אסורים בין לגבוה ובין להדיוט, דכתיב "ובאו בה פריצים וחילולה", דכיוון דנכנסו להיכל וחילולום יצאו לחולין וקנו להו בהפקירא, ומעתה עבודת כוכבים דידיהו נינהו ונאסר בין לגבוה ובין להדיוט.

(4) רש"י פירש דהם דינרים שנעשו על שם מלכי רומי כשכבשו את ירושלים, ולתוס' הם צורות של מטבעות וכשהם ישנים אינו ניכר הכיתוב עליהם, ויש לחוש שמא מומן המקדש הם ומעות הקדש הם. ואמרינן בגמ', דאף אי נימא דמשל הקדש הם, מכל מקום כיוון דבאו בה פריצים וחילולה נפקי לחולין, וכיון דלא השתמשו בהו לגבוה, יש להתירם לשימוש ההדיוט.